

§ 67.

Дѣйствията на Варта и Одеръ.

Движението на Салтикова отъ Познанъ къмъ Варта. — Дѣйствията му и тѣзи на Дона на Варта. — Боя при Кай или Цюлихау.

Въ края на априлий руската армия (62.000 души), още подъ началството на Фермора, прѣминала прѣзъ Висла и тръгнала къмъ Познанъ. Генералъ Дона, който въ началото на годината, въсползванъ отъ отдлечението ѝ, истикалъ шведскитѣ войски къмъ Щралзундъ, взелъ пеенамюндскитѣ укрѣпления и оставилъ срѣщу шведитѣ Клейста съ 5.000 войски, въ срѣдата на май се приближилъ до Одеръ, а на 1 (12) юлий се расположилъ при Ландсбергъ. Тѣй като руската армия вървяла, за по удобно храниение, въ нѣколко колони, то Фридрихъ и заповѣдалъ на генерала Дона да се труди да атакува послѣднитѣ въ време на похода и да ги разбий по части. Макаръ до пристиганието на Гулзена съ 9.000 души отъ Саксония (гл. по горѣ), Дона да ималъ не по вече отъ 17.000 души, при всичко това, по причина на раздроблението на руската армия, той би можалъ съ успѣхъ да изпълни заповѣдта на Фридриха, ако би дѣйствувалъ по бързо и по рѣшително и бѣ направилъ по добри распорѣждания. Най напредъ той чакалъ присѣдинението на Гулзена, съ намѣрение тогава да атакува и разбий прѣдния руски корпусъ на генералопоручика княза Голицина, който се намиралъ въ Познанъ. Но благоприятното за това време изминало: руската армия се съсрѣдоточила при Познанъ, и тогава Дона рѣшилъ поне да отрѣже 10.000 руски войски, които се намирили още въ Филене, по пжтя за Познанъ. Той прѣминалъ прѣзъ Варта въ Оборникъ, но пакъ закѣснялъ и, като не успѣлъ да постигне цѣльта си, расположилъ се въ Обиезеграже. Слѣдъ това и Сал-

тиковъ, и Дона почнали да маневриратъ, първия — съ цѣль да отрѣже послѣдния отъ Силезия и Фридриха, а Дона — съ цѣль да му въспрѣпятствува въ това. Тѣй щото Дона (силитѣ на когото, слѣдъ пристиганието на Гулзена и нѣкои други подкрѣпления, възлѣзли до 28.000 души), не само не успѣлъ да изпълни заповѣдта на Фридриха, но самъ загубилъ часть отъ обозитѣ си и, непрѣстанно маневрирайки, най послѣ билъ принуденъ да отстѣпи къмъ Цюллихау на 10 (21) юлий. Недоволенъ отъ него, Фридрихъ назначилъ на мѣстото му Веделя, съ звание *диктаторъ*, съ обширно пълномощие и съ заповѣдъ да атакува рускитѣ войски, *където и да ги срѣщне*. Ведель не разбралъ тѣзи заповѣдъ и я изпълнилъ твърдѣ буквально. Като дошълъ при корпуса на Дона и узналъ, че Салтиковъ оставилъ срѣщу Цюллихау часть отъ войскитѣ си, а съ главнитѣ сили тръгналъ скрито въ обходъ на лѣвия пруски флангъ, Ведель, безъ да знае, каква била мѣстността между селенията Кай и Палцигъ, отишълъ да срѣщне между тѣхъ Салтикова, както Фридрихъ срѣщналъ Субиза при Росбахъ. Като дошълъ тамъ, той почналъ да прѣкарва войскитѣ си на 11 (22) юлий, прѣдъ очитѣ на цѣлата русска армия, прѣзъ една дълга плотина и да атакува съ тѣхъ прѣвъсходящия на брой неприятель по части. Но войскитѣ му били тѣй сжщо по части отблъсвани и разбивани, и най-послѣ Ведель, като загубилъ по вече отъ 8,000 души и 13 топа и като видѣлъ всичкитѣ си усилия безуспѣшни, билъ принуденъ да отстѣпи задъ Одеръ. Салтиковъ обаче никакъ не се въсползвалъ отъ одѣр-